

9 • 2006

TUNTOSARVI

Suomen Kuurosokeat ry

Syyskuu

LEHTISADE

Syksyn kaunein ruska-aika
väriloistossaan
punaisena, keltaisena
ja ruskeana.

Joskus sataa.
Syystuuli lehtisateen synnyttää.
Kasat maahan kerääntyy
ja askelten alla kuhisee.

Vieno Hyttinen

TUNTOSARVI 32.vuosikerta, ISSN 0358-2280, **Julkaisija:** Suomen Kuurosokeat ry
Toimitus: Päätoimittaja, tiedottaja Tuija Wetterstrand, puh. (09) 54953521, matkap. 040
7532026, tekstip. (09) 54953526, faksi (09) 54953517, s-posti: tiedotus@kuurosokeat.fi
Toimitusneuvosto: Riitta Ruissalo (pj), Tuula Hartikainen, Unto Honkanen, Anu Mikkola, Raili
Karisaari (siht), Tuija Wetterstrand (päätoimittaja).
Hinta: Vuosikerta 25 euroa. Suomen Kuurosokeat ry:n jäsenille ja asiakkaille ilmainen.
12 numeroa vuodessa isokirjoituksella, pisteillä, äänitteenä, videona, ja/tai sähköisenä versiona.
Ruotsinkielinen Känselfröret ilmestyy 6 kertaa vuodessa isokirjoituksella.
Tilaukset ja osoitteenmuutokset: Suomen Kuurosokeat ry, PL 40, 00030 IIRIS, puh. (09) 5495
350, tekstip. (09) 5495 3526, faksi (09) 5495 3517, s-posti: kuurosokeat@kuurosokeat.fi,
<http://www.kuurosokeat.fi>. Toimiston aukioloaika: ma-pe klo 8.00-15.45.
Painopaikka: Cityoffset, Tampere

Vammaisten ihmisoikeussopimus syntyi

◆◆◆
Kuurosokeat, yhdistyksen voimavara

◆◆◆
Muistoja kesäretkiltä

Sisältö

Viisi kysymystä.....	2
Pääkirjoitus: Vammaisten ihmisoikeussopimus syntyi.....	3
Kuurosokeiden oma asiantuntemus on yhdistyksen voimavara.....	4
Helmi-juttu!.....	7
Helmi ja Otto.....	8
Tiedotteita: Lisää tulkkaustunteja? MPK-suunnitelmat etenevät.....	9
Tamperelaiset kesäretkellä.....	10
Ratsastuselämys Alaspään tallilla..	12
Tunturikerhon retki.....	13
Helsingin kerhon 20-vuotisjuharisteily..	15
Hauskat elojuhlat.....	16
Irman palsta:	
Kesäkurpitsa-suklaakakku.....	17
Heli, Helsingin aluesihteerin.....	18
Toimintapäivien Heli.....	19

Kansikuvassa kalastusta Naimakka-järven rannalla Lapin Tunturikerhon retkellä elokuussa (kts. juttu sivulla 13-14). Kuvan otti **Henna Liikamaa**.

Seuraava Tuntosarvi ilmestyy 19.10. Aineiston viimeinen jättöpäivä on 4.10.

Viisi kysymystä

1. Tapio Rautavaara oli laulajana hyvin tunnettu. Mutta missä yleisurheilun lajissa hänellä oli 5 Suomen mestaruutta?
2. Kilpatanssissa tanssitaan sambaa, cha-chata, rumbaa, paso-doblea ja jiveä. Näille kaikille viidelle tanssille on yhteinen nimi, mikä tämä nimi on?
3. Montako sisiliskolajia Suomessa elää?
4. Jos ihminen sairastaa gynefobian, niin keitä hän pelkää?
5. Latinaksi tämä tuttu eläin on Rangifer tarandus, mutta mikä tämän eläimen nimi on suomeksi?

Vastaukset:

1. Keihäänheitossa
2. Latinalaistanssit
3. Yksi
4. Naisia
5. Poro

Oikaisu:

Elokuun Tuntosarvessa oli CHARGE-konferenssista kertovan jutun kuvatekstissä sivulla 8 virhe. Kuvatekstissä luki: "Välillä äidin syli oli paras paikka." Kuvassa esiintyvä lapsi ei ollut äitinsä sylissä, häntä lohdutti Kuntoutumiskeskuksen työntekijä **Päivi Järvinen**.

Vammaisten ihmisoikeussopimus syntyi

Olin elokuussa New Yorkissa Suomen evankelisluterilaisen kirkon lähettämänä. Hauska oli istua sen kirjoituspöydän ääressä, missä **Helen Keller** on tehnyt työtänsä.

Syy matkaan oli osallistua YK:ssa vammaisten ihmisoikeussopimuksen valmisteluun. Sopimuksen luonnos saatiin hyväksytyksi. Syksyllä se tulee YK:n yleiskokouksen käsittelyyn ja sen jälkeen jäsenmaiden, myös Suomen vahvistettavaksi. Tärkeätä on sopimuksen aikaansaaminen. Kun meillä säädetään lakeja ja päätetään palveluista, on asiakirja, johon voi vedota. Suuri arvo vammaisten ihmisoikeussopimuksella on kehityksissä.

New Yorkin kokouksessa Euroopan Unioni ymmärrettiin ikään kuin yhdeksi maaksi. Suomi on nyt EU:n puheenjohtajamaa. Suomi kokosi päivittäin muiden EU-maiden mielipiteet ja esitti ne täysistunnossa.

Kuka tahansa ei voi marssia YK:n ovesta sisään. Meitä oli joukko suomalaisia asiantuntijoita ihmisoikeusjärjestö Kynnys ry:n lipun alla. Kyn-

nys oli hankkinut oikeuden lähettää edustajansa kokoukseen. Suomen Kuurosokeista minun ohellani mukana oli nuori juristi **Riku Virtanen**.

Virtasen kanssa kävimme Amerikan suurimman näkövammaisjärjestön talossa. Juuri tässä talossa on Helen Kellerin tavaroita. Emäntänä oli varapuheenjohtaja **Susan Spungin**. Hän antoi meille muun muassa paksum kirjan. Siinä on ohjeita kuurosokean lapsen kasvattajille ja opettajille.

Tapasimme Kuurosokeiden Maailmanliiton presidentin, **Lex Grandian** ynnä liiton sihteerin. Samoin Sokeain Maailman Unionin presidentti **William Roland** halusi tavata meidät. Kaikki muistivat ilolla Helen Keller -konferenssia 2005 Tampereella.

Kuurojen ja kuurosokeiden tulevaisuus Yhdysvalloissa on Susan Spunginin mukaan nyt ongelmallinen. Tulkkien palkat ovat suuria. Maksajilla ei ole varaa eikä halua maksaa niin korkeita korvauksia. Tilanne kuulosti tutulta.

Ari Suutarla
varapuheenjohtaja ■

Kuurosokeiden oma asiantuntemus on yhdistyksen voimavara

Kuurosokeusasiain tiedottajien koulutuspäiville 23.-25.8.2006 osallistuivat: (seisomassa vas.) Saini Lepistö, Martti Avila, Pekka Juusola, Riitta Ruissalo ja Seija Troyano. Edessä istumassa Tuula Hartikainen (vas.) ja Anu Mikkola. Koulutuspäivillä keskityttiin kertaamaan vanhoja oppeja, käytiin läpi tavoiteohjelmaa, mietittiin koulutusmateriaalin uudistamista ja suunniteltiin tiedottajien jatkokoulutuksen sisältöä.

Tuija Wetterstrand

Suomen Kuurosokeat ry:n toiminnan periaatteena on, että kuurosokeat tekevät päätöksensä itse. Ylintä päättäntävaltaa käyttää jäsenistö kahdessa vuosikokouksessa: kevätkokouksessa ja syyskokouksessa.

Syyskokous valitsee hallituksen jäsenet. Yhdistyksen hallituksen varsinaiset jäsenet ovat kaikki kuurosokeita. Kuurosokeat ovat puheenjohtajina hallituksen nimeämässä työryhmissä.

Yhdistyksen toiminnassa pyritään käyttämään mahdollisimman paljon hyväksi kuurosokeiden omaa asiantuntemusta ja osaamista. Kuurosokeita työntekijöitä palkataan mahdollisuuksien mukaan. Yhdistyksen projekteissa kuurosokeiden asiantuntemus on ollut suureksi hyödyksi ohjaus- ja taustaryhmien kokoonpanoissa. Ohjaajina, vertaistukena ja kokemuskouluttajina kuurosokeita on useissa eri tehtävissä.

● Kerhojen ja leirien vetäjät

Kerhoja alettiin perustaa 1980-luvulla, ja alusta saakka kerhonvetäjinä on toiminut kuurosokeita. Yhdistyksen piirissä toimii nyt kuusi valtakunnallista kerhoa ja 18 alueellista kerhoa. Kuurosokeat suunnittelevat ja toteuttavat niiden toiminnan itse.

Kuurosokeat osallistuvat myös aktiivisesti yhdistyksen järjestämien leirien ideointiin ja toteuttamiseen. Järjestösihteeri ja aluesihteerit tukevat kerhonvetäjiä ja kerhotoimikuntia.

● Sonetti-ohjaajat

Kuurosokeiden tietokoneohjaajien verkosto luotiin Sonetti-projektissa (RAY 1998-2002). Sonettilaiset koulutettiin Kuurosokeiden Toimintakeskuksessa ja opetuksesta vastasi Tampereen ammatillinen aikuiskoulutuskeskus. Verkosto toimii edelleen

ja ohjaajia koulutetaan säännöllisesti.

Sonetti-ohjaajia on tällä hetkellä 14 eri puolilla Suomea. Sonetti-ohjaaja on kuulonäkövammaisen vertaisohjaaja, joka neuvoo, ohjaa ja auttaa muita kuurosokeita ja kuulonäkövammaisia tietokoneen käytössä ja heille erityisissä ongelmissa. Sonetti-ohjaajalla on tuntemusta ja osaamista kuurosokeiden tietokonesovellusten ja apuvälineohjelmien käytössä.

● Kuurosokeusasiain tiedottajat

Suomen Kuurosokeat ry koulutti vuonna 1999 kuurosokeita kuurosokeusasiain tiedottajia yhteistyössä Arlainstituutin kanssa. Vuoden mittainen koulutus sisälsi neljä lähiopetusjaksoa ja etäopiskelua. Koulutus antoi valmiudet toimia alueellisena kuurosokeusasiain tiedottajana ja kouluttajana. Koulutukseen osallistui kymmenen kuurosokeaa henkilöä. Heistä valtaosa toimii edelleen aktiivisesti tiedotustehtävissä omalla alueellaan. Kuusi aikaisempaa tiedotuskoulutukseen osallistunutta kuurosokeusasiain tiedottajaa ja yksi muutoin tiedotusalaa opiskellut saapuivat Iiris-talossa elokuussa 2006 järjestettyyn jatkokoulutustapahtumaan.

Vuonna 2007 tiedotus, aluesihteeritoiminta ja järjestötoiminta järjestävät lisäkoulutusta kuurosokeille tiedottajille. Tiedottajia on voinut tilata

kertomaan kuurosokeudesta yksinään tai yhdessä järjestön aluesihteerin kanssa.

Päivätoiminnan ohjaajat

Virike-päivätoimintoja kehittävälle projektille tuli idea vuonna 2001 järjestetystä kokeilusta, jossa kolmen kuukauden aikana keväällä ja syksyllä ryhmässä ja yksilötapaamisissa kokeiltiin kommunikaatiotaitojen harjoittelua ja kuvataideilmaisua.

Varsinainen Virike-päivätoimintoja kehittävä projekti (RAY 2002-2004) käynnistyi Helsingissä huhtikuun alusta 2002. Toimintaa järjestettiin Helsingissä ja Kuopiossa. Projektin kokemusten pohjalta päivätoiminta jatkui vuoden 2005 alusta yhdistyksen jatkuvana toimintana.

Tällä hetkellä virike-päivätoiminnat tarjoaa asiakkailleen monipuolisia virikkeitä ja harrastuksia Helsingissä, Jyväskylässä, Kajaanissa ja Porissa. Päivätoiminnassa on yksi kokopäiväinen ohjaaja Helsingissä ja muualla 3 osa-aikaista työntekijää. Kaikki päivätoiminnan ohjaajat ovat kuurosokeita.

Uusia asiantuntijoita

Kommunikaatio-projektissa (RAY 2001-2005) koulutettiin kuurosokeita kommunikaatio-ohjaajia. Tulkin-

käyttö tutuksi –projektissa (RAY 2003–2007) on aloitettu tulkinkäytön kouluttajien koulutus.

Tähän asti viimeisiä kuurosokeita vertaisneuvoja ja asiantuntijoita on koulutettu Daisy-laitteen käytössä. Äänikirjoissa ja äänilehdissä on meillä murroskausi, kun erityisesti lukemisesteisten käyttöön suunnitellut Daisy-soittimet ja Daisy-levyt syrjäyttävät vanhat c-kasetit ja kasettisoittimet. Kymmenen alueellista Daisy-neuvojaa on koulutettu opastamaan kuurosokeita äänilehtien kuuntelijoita Daisy-laitteen käytössä.

Kuurosokeat kirjoittajat

Kuurosokeiden roolia järjestölehti Tuntosarven sisällön tuottamisessa ei saa myöskään unohtaa. Jo Tuntosarven edeltäjässä, Kuulo-näkövammaisten lehdessä oli kuurosokeiden kirjoituksia, mutta melko vähän. Kuurosokeiden rooli kirjoittajina on kasvanut koko ajan. Kuurosokeiden omat tarinat ovat Tuntosarvi-lehden suosituimpia juttuja. Ja päinvastoin: Tuntosarven rooli on ollut tärkeä kuurosokeiden kirjoitusharrastuksen ylläpitämisessä. ■

Helmi juttu!

- Eli yhden tulkkiopiskelijan kokemuksia opetustulkkipöydästä

Liisa Eloranta

Olen juuri valmistunut viittomakielen tulkiksi. Opiskeluaikana minua askarrutti ja vaivasi varmasti eniten se, mistä opiskeluaikana saa tulkkauskokemusta. Luokassa havainnollisesti esitetyt tilanteet, joissa yksi opiskelija leikkii kuuroa ja toinen virkailijaa, ovat auttaneet alkuun ja ohjanneet tulkin työhön. Jossakin vaiheessa kuitenkin alkaa toivoa, että olisi niin sanottuja aitojakin tilanteita. Varsinkin viimeisenä opiskeluvuonna tahto ja motivaatio tehdä oikeita tulkkauksia on kova. Onneksi saimme Helmen!

Tulkkipöydän aikana on melko vähän mahdollisuuksia tehdä oikeita tulkkauksia. Jos tilaisuus tulee, on kynnys ottaa tilaus vastaan usein tavattoman korkea. Muutamista tulkkauskerroista eivät rutiini ja taidot juurikaan kehity, ja jokaista työtilaisuutta edeltääkin henkinen kamppailu omien taitojen riittävydestä. Työoppimisten aikana kokemusta saa jonkin verran, mutta varsinaiseen tulkkauskeeseen liittyvät työoppimisjaksot

ovat kovin lyhyitä ja niitä on harvakseltaan. Opiskelijaa kalvaa epävarmuus valmistumisesta ja työelämään siirtymisestä ilman, että on juurikaan tulkkauskokemusta.

Opetustulkkipöytä Helmi on ollut minulle ja uskon, että varmasti myös monelle opiskelutoverilleni juuri se puuttuva lenkki opiskelun ja työelämään siirtymisen välillä. Helmen kautta olen itse saanut kokea tulkkipöydän ammatin monipuolisuuden ja haastavuuden juuri näissä aidoissa tilanteissa. Erinomaista on nimeomaan se, että tilanteissa olen ollut omillani, mutta turvallisesti. Asiakkaat tietävät, että kyseessä on opiskelija ja usein paikalla on myös Helmen työntekijä ”Aikku” eli **Aino Maija Jalonen**, joka tukee ja antaa arvokasta palautetta. Juuri näistä oikeista tulkkaus-tilanteista saatu palaute onkin Helmen toiminnan antoisin seikka näin opiskelijan näkökulmasta.

Antoisaa kokemusta Helmi toi myös siten, että me opiskelijat saatoimme

keskustella ohjaajan kanssa omista taidoistamme ja mahdollisuksistamme tehdä erilaisia tulkkauksia. Tilanteiden jälkeen keskustelimme myös tuntemuksistamme ja saimme näin myös työnohjausta. Keskustelut ja asiaan paneutuva palaute innostavat ja motivoivat.

Mielestäni on ollut avartavaa, että Helmen kautta olen voinut tehdä tulk-

kauksia monipuolisesti hyvin erilaisissakin tilanteissa. Uskallan itse paremmin ilmoittautua erilaisiin työtilaisuuksiin ja myös tulkkausrutiinia on tullut lisää.

Varsinkin viimeisen vuoden opiskelijalle Helmi oli juuri se, mitä koulutuksestamme puuttui. Toivottavasti sen toiminta kehittyy ja voimistuu entisestään uusien opiskelijoiden avuksi. ■

Helmi ja Otto

Suomalaisen viittomakielen tulkkeja koulutetaan Humanistisessa ammattikorkeakoulussa (Humak) Helsingissä ja Kuopiossa sekä Diakonia-ammattikorkeakoulussa Turussa.

Humanistisen ammattikorkeakoululla on Helsingissä opetustulkkipalvelus Helmi ja Kuopiossa opetustulkkipalvelus Otto. Opetustulkkipalvelus antaa viittomakielen tulkkiopiskelijoille uuden mahdollisuuden tutustua tulkkien työelämään jo opiskeluaikana.

Helsingin toimipiste Helmi aloitti toimintansa syksyllä 2005 Valkeassa talossa. Helmen tehtävänä on toimia opiskelijoiden työharjoittelu- ja työoppimispaikkana. Helmi toimii pääasiassa pääkaupunkiseudulla, mutta yh-

teistyössä Kuopiossa toimivan opetustulkkipalveluksen yksikön kanssa toimitaan myös maan muissa osissa. Otossa yhteistyötä tekevät Humakin Kuopion koulutusyksikkö ja Pohjois-Savon opisto.

Opetustulkkipalvelus kehittää tulkkipalveluksen sisältöjä ja oppimisympäristöjä. Se toimii koulutuksen ja työelämän kohtaamispaikkana ja sen tavoitteena on tutustuttaa opiskelijoita monipuolisesti koko laajaan asiakas- ja työkenttään. Tavoitteena on osaltaan antaa opiskelijoille mahdollisuus oppia aidoissa tilanteissa työssä jäsentämistä ja itsearviointia. ■

Tiedotteita

Lisää tulkkaustunteja?

Vammaisia kokevan lainsäädännön kokonaisuudistus siirtynee seuraavalle hallitukselle. Uudistuksessa kehitysvammalaki ja vammaispuolustuslaki nivotaan yhteen. Vammaispuolustuslaki on yhteydessä kunta- ja palvelurakennemuutokseen. Syyslokakuussa hallitus antaa esityksen kunta- ja palvelurakenteiden uudistamiseksi. Esitys sisältää kolme lakia: kunta- ja palvelurakennepuitelain, kuntajakolain muutoksen ja varainsiirtoverolain muutoksen.

Tänä syksynä eduskuntaan on menossa budjettiesitys vammaisten tulkkipalvelujen lisäämisestä. Kuurosokeiden oikeus tulkkiin kasvaa esityksen mukaan nykyisestä 240 tunnista 360 tuntiin vuodessa. Tätä on pidettävä hyvänä alkuna.

Sosiaali- ja terveysministeriö tilasi **Jukka Kumpuvuorelta** esiselvityksen vammaispuolustuspalvelujen yhteensovittamista varten. Selvityksessä Kumpuvuori ehdottaa kuurosokeiden tulkkituntien määrää kolminkertaistettavaksi, 700 tuntiin vuodessa. Toivon mukaan tulevassa vammaislaissa kuulonäkövammisten tulkkituntien määrä kasvaa vähintään esiselvityksessä ehdotettuun määrään.

MPK-suunnitelmat etenevät

Matkapalvelukeskuksia (MPK) syntyy suunniteltuun tahtiin. MPK:t yhdistelevät yhteiskunnan korvaamia matkoja kuten koulukyytejä, vammaisten kuljetuspalveluja, vanhusten kotihoitoon liittyviä matkoja ja terveyskeskuskäyntejä sekä ajanvaraukseen perustuvia sairaaloiden tulo- ja kotiutusmatkoja.

Yhtenäisen mallin mukaan toimivia keskuksia otettiin tänä vuonna käyttöön kaksi: huhtikuussa toimintansa aloitti Pirkanmaan ja syyskuun alussa Etelä-Savon MPK. Ensi vuonna keskuksia käynnistetään 3-5.

MPK-hankkeen tavoitteena on luoda maahan kaikkiaan 20 matkapalvelukeskuksen verkko. Tästä tavoitteesta osapuolet ilmoittivat myös pitävänsä kiinni. Helmikuun loppuun mennessä selvitetään, voidaanko MPK-toiminnasta antaa koko valtakuntaa koskeva riittävän yhdenmukainen suositus ilman lakimuutoksia.

Kuljetuksissa hyödynnetään mahdollisimman paljon avointa joukkoliikennettä. Mikäli asiakkaan tilanne niin vaatii, matkat tehdään edelleenkin erilliskuljetuksina.

Lähde: www.suomenmpk.fi

Tamperelaiset kesäretkellä

Kesäretkeläiset ryhmäkuvassa Suomen Jäähdytystekniikan museon edustalla. Edessä keskellä istumassa kirjoittaja Hilikka Nieminen. Äärimmäisenä vasemmalla museon perustaja, vuorineuvos Paavo V. Suominen.

Teksti: Hilikka Nieminen

Kuvat: Huurreviipale Oy PVS-yhtiö Oy

Olimme hartaasti jo odottaneet kesäretkeä. Päivä koitti vihdoinkin 8.8 ja pääsimme matkaan! Oli lämmin, mutta vähän pilvinen päivä. Ei ollut liian kuuma. Mustanlahden satamassa meitä odotti Tarjanne-laiva. Lähdimme sillä kohti Ruovettä kello 10.45. Söimme laivassa lounaan. Tämä

Tampere-Ruovesi laivareitti on Suomen kauneimpia. Nähtävää riitti!

Kesken matkaa saimme erästä pysähdyspaikasta kuuluisan vieraan laivaan. Sieltä tuli keskellemme puhemies **Paavo Lipponen!** Laivassa oli jo ennestään meidän lisäksi pal-

Pyhän Mikaelin kappelin on rakennuttanut vuorineuvos, Huurre Oy:n perustaja Paavo V. Suominen vanhempiensa muistolle. Kappelin avajaiset ja vihkiminen olivat 28.5.2006. Kappeli sijaitsee Suomen Jäähdytystekniikan museon yhteydessä. Lisätietoja www.kylmamuseo.org.

jon eri puolelta maata tulleita turisteja. Lipposella oli seurueessa vielä lisää väkeä. Lipponen jäi seurueensa kanssa pois ennen Ruovettä. Jatkoimme matkaa ja Muroleen kanavan suuissa oli sydämeni pysähtyä, kun laiva kohosi melkein pystysuoraan. Ruovedellä oli bussi odottamassa meitä.

Ruovedeltä lähdimme kello 15.10 bussilla ajamaan kohti Ylöjärveä. Kauniiden maisemien kautta ajoimme Antaverkaan Härkilevontielle, missä pysähdyimme ihaillemaan Pyhän Mikaelin kappelia. Peilityn lammen rannalla, korkealla töyräällä seisoi kaunis kappeli. Se oli sisäpuoleltakin kaunista katsottavaa. Siellä pi-

dettiin lyhyt hartaus ja kappelin hoitaja kertoi meille sen historiaa. Saimme tietää, että ylöjärveläinen vuorineuvos **Paavo V. Suominen** on rakennuttanut kappelin omalle tontilleen. Siellä pidetään paljon kaikenlaisia perhe- ja sukujuhlia. Se oli siis vuokrattavana. Pian 60 vuotta avioliitossa ollut Suomisen herrasväki uudistaa tämän vuoden marraskuussa siellä vihkivalansa.

Pienen kävelymatkan päässä samalla tontilla sijaitsee Suomisen perustama Suomen Jäähdytystekniikan museo. Vuorineuvos Suominen on kerännyt yli 50 vuoden ajan kylmätekniikan esineitä ja koneita. Museon avajaisista on tänä vuonna kulu-
nut 20 vuotta. Museossa riitti katsottavaa. Tulkitkin saivat kovasti tulkittavaa. Näimme siellä esimerkiksi presidentti **Risto Rytin** vanhempien jääsuolakaapin. Se oli yli 100 vuotta vanha. Oli siellä ainutlaatuisessa museossa ihmettelemistä. Sain Suomisilta kiitoskirjeen käynnistämme ja valokuvia. Meille tarjottiin myös pulakahvit museossa ennen poislähtöä. Haluamme lausua kiitokset vuorineuvos Suomiselle ja hänen perheelleen. Toivotamme hyvää jatkoa toiminnalle. Lähetämme tämän lehden numeron myös pyynnöstä heille.

Retkemme päättyi Tampereelle ajoissa kello 19. Kiitos **Riitalle** ja **Maritalle** ihanasta retkestä. ■

Ratsastuselämys Alaspään tallilla

Apuortaan avulla hevosen selkään pääsi vaivatta.

*Teksti: Nimimerkki Ojoisten torppari
Kuva: Hilja Rantatalo*

Hämeenlinnan Luolajan kaupunginosassa sijaitseva Alaspään ratsastustalli on toiminut aktiivisesti vuodesta 1970 lähtien. Hämeenlinnan kaupunki osti Alaspään tilan ja vuokrasi sen alun perin Hämeen urheiloratsastajat ry:n käyttöön. Siellä oli menestyksekkäitä huippuhevosten este-kouluratsastajia sekä taitavia ratsastuksen opettajia. Eräs heistä, **Riikka Heikkilä**, on voittanut useita kouluratsastuskilpailuja. Vuodesta 1990 lähtien tallin nimi muuttui Alaspään Ratsastuskeskus Oy:ksi, mutta toiminta jatkuu entiseen tapaan. Tallissa on 23 hevosta, osa on os-

tettu Virosta, osa Suomesta. Omistajat vuokraavat hevosille tallipaikan. Muutamalla hevosella annetaan ratsastustunteja harrastajille. Ratsastuksen opettajan vastuulla on hevosen ylöspito, ratsastuksen luennot ja tuntiohjaus sekä kilpailun järjestämistä tuomarien kanssa. Osakeyhtiö valvoo toimintaa.

Kun tulimme Alaspään talliin näimme, kuinka monet hevoset tarhassa odottivat tuntiratsastajaa. Suuressa karsinassa harjoiteltiin parhaillaan raviratsastusta opettaja **Terhi Koivulan** opastuksella. **Samuli** halusi tulla hevosen viereen, taputti kädellään tervehtien ruuna Roopea, joka nyökkäsi päätään Samulin olkaa vasten.

Kuivuus pölyytti hiekkaa ilmaan, yksi hevonen yski. Opettaja antoi neljälle tytölle ohjeet meitä varten: he hakivat hevoset tarhasta, valjastivat ne ammattitaitoisesti ja toivat meidän eteemme ratsastusta varten. Turvallisuussyistä tytöt taluttavat jokaista hevosta, ettei hevonen pillastu ja pudota ratsastajaa.

Tytöt hevosineen odottivat valmiina. Opettaja Terhi antoi tulkin avulla tarkat ohjeet, mitä ratsastuksen aikana

tehdään. **Ari** nousi apuortaan avulla tottuneesti valkoisen ruuna Eetun selkään, samoin **Hilja** tamma Dandan selkään. Hilja taputti suloinen hymy huulillaan Dandan kaula. **Riitta-Liisa** nousi onnellisena ruuna Roopen selkään opettaja Terhin eteen. Samuli nousi rauhallisesti ruuna Veikon selkään. Hämmästyimme, kun eräs työstä, **Eve**, osasi viittoja, sillä hänellä on kuuro veli.

Rauhallinen kävelyratsastus kesti tunnin. Eräs tyttö selitti Hiljalle miten hevoselle annetaan lähtömerkki ja seismerkki. Tyttö talutti hevosta rauhallisesti kävellen karsinan ympäri, juoksuratsastus olisi vaatinut tottumusta ja kokemusta. Kun ratsastustunti loppui niin he, jotka olivat saaneet nauttia ratsastuksesta, taputtivat hevosten kaulaa. Lopuksi joimme kahvia ja limsaa terassilla katsellen toisessa karsinassa nuorten ammattimaisten ratsastajien raviratsastusta. He olivat varmaankin kilparatsastajia harjoittelemassa tulevia kilpailuja varten.

Hilja kerhonvetäjä kiitti lämpimästi opettaja Terhiä ja tyttöjä ihanasta ratsastuselämyksestä. **Sanna Tuomaala** kertoi kerhon syyskauden tulevasta toiminnasta Hiljan kanssa. Ihana ratsastuselämys jää jokaisen mieleen.

Entinen hevosen omistaja ja ratsastaja Ojoisten torppari ■

Tunturikerhon retki

Marja Korteniemi

Lapin Tunturikerhon kanssa teimme retken käsivarren maisemiin. Majoitimme Ropin Pirtin lomamökkeihin Ropinsalmella, joka sijaitsee Muoniossa, Enontekiön kunnassa. Aamulla lähdimme Kilpisjärvelle. Näimme kauniin Saanatunturin, jonka korkeus on 1029 m. Suomen korkeimman tunturin Haltin huippu (1328 m) ei näkynyt sinne asti.

Lähellä Kilpisjärveä on kivinen muistomerkki paikassa, mistä vuonna 1945 ammuttiin Lapin sodan viimeiset tykinlaukaukset saksalaisia kohti.

Palasimme takaisin Ropinsalmen mökkeihin. Saunoimme. Mökit sijaitsevat Naimakkajärven rannalla. Kaikki nauroivat hassulle nimelle, joka tarkoittaa rakastelua.

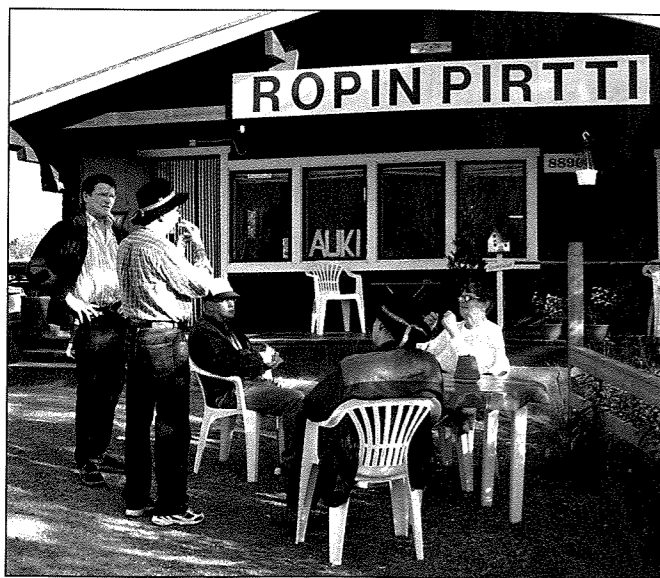
Retkellä oli mukana viisi kuurosokeaa ja viisi muuta henkilöä, tulkkeja ja avustajia. Kilpisjärvi on kaunis paikka ja tunturit Malla ja Saana ovat suuria ja hienoja. ■

Kuvia Tunturikerhon retkeltä

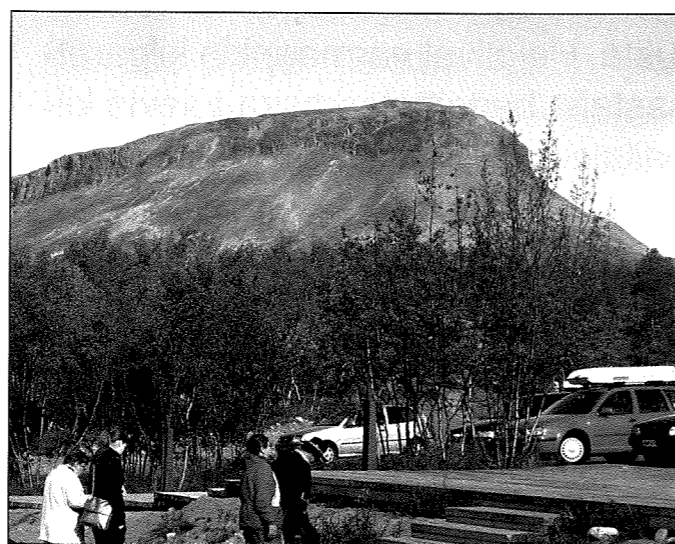
Kuvat : Henna Liikamaa, kuvatekstit: Jorma Säynäjäkangas
Katso myös lehden kansikuva!

Kerholaisia II maailmansodan päättymisen muistomerkillä. Tästä ammuttiin vuonna 1945 viimeiset tykinlaukaukset ja sota saksalaisia vastaan päättyi.

Juttutuokio Ropin Pirtillä

Luontotalon pihalla. Kerholaiset menossa vasta avattuun Luontotaloon, joka sijaitsee Saanatunturin juurella.

Helsingin kerhon 20-vuotisjuhlariesteily

Hilkka Kasurinen

Helsingin kerhon 20 vuotisen taipa-
leen kunniaksi teimme juhlariesteilyn
Tallinnaan. Heti aamukahveen jäl-
keen lähdettiin tanssimaan. Laivakin
yhtyi keinumaa meidän juhlan kun-
niaksi. Kyllä Justiinan jalka vielä nousi
ketterästi **Unton** ja **Martin** viedessä,
eikä ikä painanut.

Bussilla saavuttiin komeaan Viru
Hotelliin. Illalla lähdimme kävellen tu-
tustumaan Tallinnan vanhan kaupun-
gin nähtävyyksiin. Juhlailallinen oli
vanhassa kaupungissa ravintola
Friedrichin punaisessa salissa, kau-
niissa ja tunnelmallisessa paikassa.
Illalliseen sisältyi ruoka jälkiruokineen
viinin kera, päälle kahvit ja konjakki
sekä talon omakakku jäätelön kera.
Oli niin herkullista, että meinas viedä
kielen mennessään! Ohjelmaan kuului
mm. lauluja, puheita ja tietysti Teatteri
Törmäyksen esittämä Lypsykone. Lyp-
sykone-esitys on niiltä ajoilta, jolloin
mieheni **Pekka** oli siinä mukana.

Juhlita palaajia onnitteli onnea tuo-
va vesisade. Iltamyöhäsellä jännitti
kulkea Tallinnan kadulla, mutta en
antanut valtaa pelolle. Hotellin lähet-
tyvillä rappusissa Justiina kaatui räh-

mälleen eikä meinannut päästä ylös,
sillä liukas sadetakki liuutti alaspäin
rappuihin. **Sirpa**-tulkilla oli kova työ
yrittää saada Justiina ylös. Eräs koh-
telias mies tuli tarjoamaan apuaan,
voi miten onnellinen Justiina oli, kiit-
teli miestä kovasti.

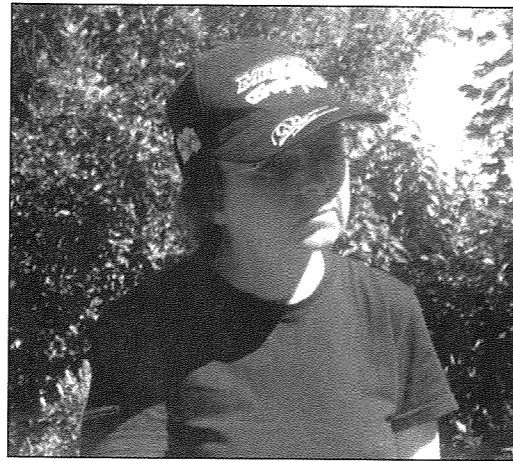
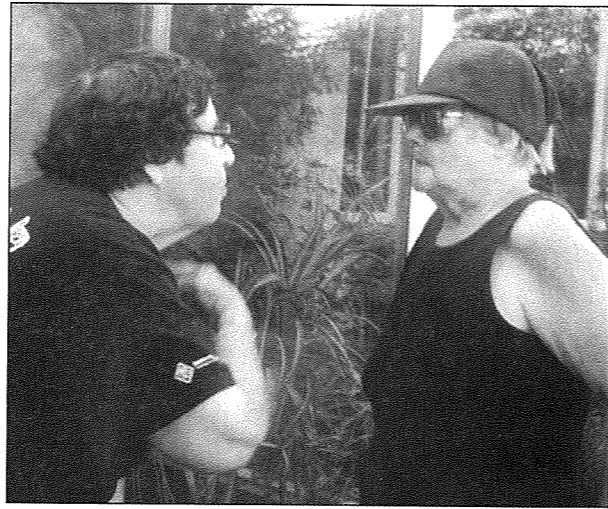
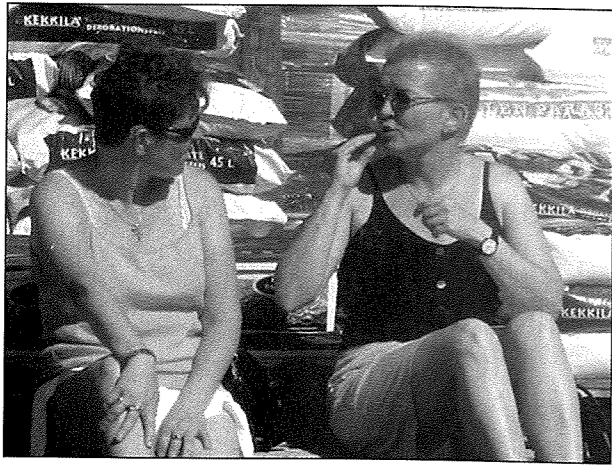
Maanantaina teimme retken Saku
oluttehtaalle Harjunmaalle. Siellä oli
paljon kiinnostavaa kuultavaa ja näh-
tävää. Saimme maistella suolapalo-
jen yhteydessä monenlaisia oluita,
kolme oli minun suosikejani.

Bussilla jatkoimme matkaa laivaran-
taa kohti. Merisataman ostospaikas-
sa pysähdyttiin ja ostoksia tehtiin, niin
myös Justiina, joka ei lähde koskaan
matkalta, ellei törsää kaikenlaiseen ja
nauti sillä tavalla onnistuneesta mat-
kasta. Elämässä ei kuitenkaan raha
ratkaise vaan se, että nautimme ja ilo-
itsemme toinen toisemme seurasta.

Kiitokset Helsingin Kerhon vetäjälle,
aina pirteälle **Anita Palolle**. Omalle
tulkille kiitos Justiinan hyvästä hoi-
dosta ja auttamisesta, jota tämän ikä-
nen ihminen tarvitsee vammansa lisäk-
si. Nautin täysillä elämysmatkasta! ■

Hauskat elojuhlat

Vas. ylh. Sari Isakssonin ja Anne Palon lepoetki Viherpajan puutarhassa. Terhin puutarhassa kävelyretken jälkeen: vas. alh. Liisa Liimatainen ja Sami Haapanen. oik. ylh. Tomerat Leidit: Hilkka Kasurinen ja Toini Kiuru, oik. alh. Pirjo Aflecht.

Teksti: Hilkka Kasurinen
Kuvat: Minna Mäki

Elokuun alussa vietimme päivätoiminnan hauskat elojuhlat **Terhi Pikujämsän** kotona. Kokoonnuimme kaikki ajoissa paikalle. Lähdimme sieltä kävellen Viherpajan puutarhaan. Mikä näky meitä kohtasikaan: osa kasveista roikkui kellastuneena ja puolikuolleina, kuin viimeistä päivää eläisivät, monet laarit olivat tyhjiä. Kasveja on varmaan ostettu ajoissa hyvään huolehtivaan kotiin hellään

hoitoon. Vahvat viherkasvit jaksoivat ponnistaa ja kukoistaa, muutama kukkalajikin loisti kirkkailla väreillään. Kuumuus viherpajassa oli sietämätöntä, hiki valui kaikilla. Matkaa jatkettiin lähellä olevaan Arboretumin puistoon. Kävelimme ja luimme **Eino Leinon** runoja. Mietimme, miten puut selviävät kesän kamalasta kuumuudesta.

"Emot" Terhi ja **Anita** hoitelivat mei-

dän muonapuolen. Tällä kertaa jokainen toi jotain syötävää tullessaan. Justiina toi omia tekemiä maukkaita täytelehtuja. Ruokaa oli taas mahan täydeltä niinkuin pitoihin kuuluukin. Emännät hoitivat kaiken passaamisen. Makkaran paistosta vastasi **Sari**. Ennen ruokailua Justiina saunoi **Pirjon** kanssa, ja kylläpä se piristi.

Ruokailun jälkeen ohjelmasta vastasivat "Tomerat Leidit". Nimen keksivät pirssissä kotimatalla Justiina ja **Toini Kiuru** yhdessä. Tomerat Leidit esittivät tanssia koko keholla eläytyen, lanteet ja peput pyörivät, välillä hölkättiin, välillä jäseniä venyteltiin. Pantomii-esityksessä oltiin pelimannejakin: Justiina soitteli olematonta viulua taidokkaasti, Toini haitaria. Justiina Toinin kanssa vielä lauleskeli ja rupatteli hauskoja. Justiina yritti aivan läheltä matkia Toinin laulua ja laulaa mukana huuliota seuraten, melkien nenät vastakkain, katse tähdättynä suuvärkkiin. Meidän napailu-ohjelmassa putos Toinin teko-hampaat suusta! No, kyllä meille sattuu, onhan Justiinakin oikein kuuluvasti ilmaa päästellyt.

Kiitokset Terhille ja Anitalle hyvin suunnitelluista Elojuhlista, jossa meillä on aina ollut hauskaa. Kiitos myös tulkeille hyvästä päivästä. Ystävyys ja toistemme tapaaminen on sitä parasta yhteisissä kekkereissä. ■

Irman palsta: Kesäkurpitsa- suklaakakku

Kesäkurpitsaa lukuunottamatta kaikki muut aineet löytyvät yleensä kotikäypästä.

Ilonan kesäkurpitsa-suklaakakku

6 dl vehnä jauhoja
4 dl sokeria
1,5 dl kaakaojauhoa
2 dl öljyä
5 dl raastettua kesäkurpitsaa kuorineen
2 tl soodaa
1 tl leivinjauhetta
1 tl suolaa
2 tl vaniljasokeria
2 munaa

1. Voitele yksi iso kakkuvuoka tai kaksi pienempää.
2. Sekoita kaikkia aineita yleiskoneessa 30 sekuntia hitaasti ja sitten 3 minuuttia nopeasti. Kaada vuokaan.
3. Uunin lämpö 175 astetta, paistoaika 40-45 minuuttia. (Kokeile tikulla)

Sain tämän ohjeen tuttavalta. ■

Heli, Helsingin aluesihteeri

Teksti ja kuva: Raili Karisaari

Helsingin uusi aluesihteeri **Heli Onkinen** aloitti työnsä kesäkuun 6. päivänä. Heli on syntyjään jyväskyläläinen, mutta oma koti on tällä hetkellä Espoossa.

Heli on koulutukseltaan sosionomi (AMK). Jälkimmäinen kirjainyhdistelmä tarkoittaa ammattikorkeakoulua. Suuntautumisalueekseen hän valitsi erityiskasvatuksen ja vammaistyön.

Heli kertoo, että viittomakieli on aina häntä kiinnostanut ja se osaltaan vaikutti myös ammatinvalintaan. Kuurosokeustyö tuli tutuksi Kuurojen Palvelusäätiön Palvelukeskus Metsolassa, jossa Heli suoritti opintoihin liittyvän työharjoittelun. Opintojen päättymisen jälkeen Heli työskenteli Kuulonäkövammaisten Kuntoutumiskeskuksessa osa-aikaisena kurssityöntekijänä ja teki päättötönsä kuurosokeudesta.

Kiinnostava työkenttä

Heli kertoo, että nyt aluksi on mennyt paljon aikaa tiedon keräämiseen.

Heli on 25-vuotias. Hän on hoikka ja noin 170 cm pitkä, hiukset ovat ruskeat ja pitkät. Heli kertoo harrastavansa erilaista kuntoliikuntaa; muun muassa lenkkeilyä ja uintia. Kerran viikossa hän käy pelaamassa sählyä avomiehensä Mikan kanssa.

On päästävää sisälle asioihin ja tehtäviin sekä tutustuttava yhteistyötoihin. -Tähän mennessä olen ehtinyt tutustua vasta muutamiin alueeni asiakkaisiin. Kotikäynnit asiakkaiden

luona ovatkin tulevien tehtävien listalla ykkössijalla.

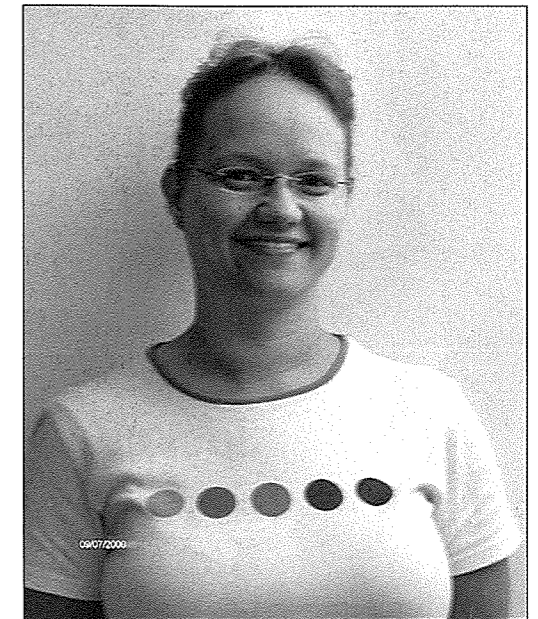
Kolmen kuukauden kokemuksella Heli toteaa, että työ kuurosokeiden aluesihteerinä vaikuttaa mielenkiintoiselta. Siitä kertoo jo sekin, että monet aluesihteereistä ovat viihtyneet työpaikassaan 15-20 vuotta.

Aluesihteerin työstä pääosa on kotikäyntejä asiakkaiden luona, yhteistyötoimien tapaamisia sekä erilaisia koulutustilaisuuksia, joissa aluesihteeri joko kartuttaa omaa tietämystään tai kertoo kuurosokeudesta ulkopuolisille. Aluesihteerin työkenttään kuuluvat myös kuurosokeille tarkoitetut kurssit sekä osallistuminen erilaisiin työryhmiin yhdistyksen ulkopuolella.

- Kuljetuspalveluun ja tulkkipalveluun liittyvät asiat näyttävät olevan tällä hetkellä työkenttäni suurimmat haasteet, Heli arvelee. Myös yksinäisyys joidenkin asiakkaiden kohdalla mietityttää; miten saisi lisättyä ihmisten välistä kanssakäymistä. Heli toivookin, että asiakkaat toisivat rohkeasti esille ajatuksiaan ja toiveitaan. Siten saadaan yhteistyö toimimaan parhaiten.

- Ota rohkeasti yhteyttä aluesihteeriin, kun jokin tärkeä asia askarruttaa sinua, Heli rohkaisee. ■

Toimintapäivien Heli

Hei Tuntosarven lukijat!

Nimeni on **Heli Mäkinen** ja aloitin kesäkuussa projektivastaavan työt Toimintapäivät - projektissa Kuurosokeiden Toimintakeskuksella Tampereella. Olen kotoisin Pohjanmaalta Ilmajoelta, mutta nykyisin olen tamperealainen. Olen ammatiltani esinesuunnittelun- ja valmistuksen artesaani sekä viittomakielentulkki. Toimintapäiviin liittyen minuun voi ottaa yhteyttä puhelimitse (0407174502, 03-3800533) sekä sähköpostilla heli.makinen@kuurosokeat.fi

Hyvää syksyn alkua kaikille! ■